

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

On hyvä, että strategiassa on tunnistettu ongelmien juurisyiden olevan yhteiskunnallisia, talousjärjestelmiin ja kulttuureihin kytkeytyviä. Tästä syystä kaikissa muissa kansallisissa ja alueellisissa strategioissa ja toimintasuunnitelmissa tulisi luontokadon pysäyttämisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän olla prioriteetteina. Tällä hetkellä näin ei kuitenkaan ole. Juuri hyväksytty kansallinen metsästrategia on monimuotoisuusnäkökulmasta puutteellinen, ja Suomi on toiminut monimuotoisuutta heikentävällä tavalla esimerkiksi vastustamalla EU:n metsäpolitiikkaa. Suomeen rakennetaan ja suunnitellaan edelleen lisää sellutehtaita, vaikka strategiassakin on todettu nykymuotoisen metsätalouden aiheuttama metsäluonnon uhanalaistumiskehitys. Yhteiskunnallis-taloudellis-kulttuurista ongelmaa ei ole mahdollista ratkaista pelkästään ympäristöhallinnon toimilla, joten tämän strategian tavoitteet tulisi omaksua kaikkiin kansallisiin ja alueellisiin ohjelmiin, ja niiden tulisi näkyä myös Suomen kansainvälisessä vaikuttamistyössä esimerkiksi EU:ssa.

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

Edellisten monimuotoisuuden suojeluun tähtäävien strategioiden tavoitteisiin ei olla Suomessa päästy, ja ratkaisu on tällöin ollut tehdä uusi strategia ja siirtää tavoitevuosia pidemmälle tulevaisuuteen. Nyt olisikin selvitettävä, miksi tavoitteet eivät ole aiemmin toteutuneet. Tällä strategialla on isot paineet, mikäli Suomessa tapahtuva luontokato todella aiotaan pysäyttää seitsemässä vuodessa. Onko yhteiskunnassa halua toteuttaa niin radikaaleja muutoksia, että suunta todella saadaan käännettyä? Jos ei, millä tämä halu ja maailmankuvan muutos saadaan aikaiseksi? Näitä näkökulmia tulisi strategiassa käsitellä enemmän, ei pelkästään yksilöiden vaan myös rakenteiden tasolla.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

-

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

Vielä suojelemattomien valtion vanhojen, luonnontilaisten ja muuten arvokkaiden metsien (joita Luonnonmetsätyöryhmä on viime vuosina ansiokkaasti kartoittanut) suojelu on tuotava näkyväksi osaksi strategiaa. Myös laajojen yhtenäisten alueiden kokoaminen, ja toisaalta riittävän laajojen "askelkivialueiden" muodostaminen valtion mailla luontoarvoiltaan vähäisempienkin metsien alueilla on tärkeää. Ne ovat Suomelle keskeinen ja suhteellisen helposti toteutettavissa oleva keino metsien luontokadon pysäyttämiseksi.

20% suojelualueista, jotka eivät ole tiukan suojelun piirissä (OECM-alueet): näiden statusta tulisi selventää ja varmistaa, että alueet ovat aidosti ja pysyvästi suojeltuja. Esimerkiksi Metsähallituksen Metsätalous Oy:n omalla päätöksellä suojellut alueet ja valtion virkistysalueet lasketaan tähän 20%:iin, vaikkei niiden pysyvä suojelu ole mitenkään varmaa.

Kuten strategiassa todetaankin, erityinen tarve metsien suojelupinta-alan kasvattamiselle on Etelä- ja Keski-Suomessa.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

On hyvä, että strategiassa on käsitelty luontokadon juurisyitä. Talouskasvu kuitenkin loistaa poissaolollaan juurisyiden joukossa. Suomen virallinen politiikka on jatkuvaa taloudellista kasvua tavoitteleva, mikä tähän asti on aina ihmisten yhteiskunnissa tarkoittanut kasvavaa materiaalista kulutusta ja sitä myöten lisäpaineita ympäristölle. Saavutetut edistysaskelet prosessien ja materiaalien käytön tehokkuudessa esimerkiksi materiaaleja kierrättämällä eivät ole pystyneet vähentämään kokonaiskulutusta, joka on päinvastoin tehostumisesta huolimatta viime vuosikymmeninä jatkuvasti kasvanut. Myös niin sanottu kestävyysmurros tai vihreä siirtymä voi tarkoittaa luontokadon kiihtymistä, kun materiaallisen kulutuksen vähentämisen sijaan tuotetaan uutta teknologiaa, joka vaatii valtavat määrät luonnonvaroja.

Talouskasvusta luopuminen nähdään valtavirtaisessa keskustelussa useimmiten epärealistisena, ja nyky-yhteiskunnat sekä niitä pyörittävät talousjärjestelmät onkin rakennettu kasvun varaan. On kuitenkin kysyttävä, onko talouskasvu lajien, mukaan lukien ihmisen, selviytymistä arvokkaampaa. Olemme joka tapauksessa siirtymässä niukkuuden maailmaan, joten tällainen murros ajattelussa on tarpeen – ja tulossa, halusimme sitä tai emme. Aineellisesti niukempi ja kohtuullisempi elintaso ei kuitenkaan välttämättä heikennä ihmisten koettua onnellisuutta, vaan saattaa parhaassa tapauksessa jopa parantaa elämänlaatua. Strategiassa on hyvin tunnistettu, että kestäviä elämäntapoja tulisi tukea entistä enemmän ja tehdä niiden harjoittaminen helpoksi.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

Strategian tärkeyttä ja sen toteutuksen kiireellisyyttä ei voi liikaa korostaa. Luontokato on ihmiskunnalle eksistentiaalinen uhka, minkä lisäksi luonnon monimuotoisuuden suojelemiseen on lajillamme moraalinen velvoite. Haasteena on nyt ottaa luonto kaiken inhimillisen toiminnan lähtökohdaksi, niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. Tämä tulee olemaan valtaisa käänne ihmiskunnan historiassa, eikä kaikin osin kivuton. On hyvä, jos se voidaan toteuttaa kansallisella tasolla hallitusti ja tukien ihmisiä ja organisaatioita murroksessa. Ihmislaji on sopeutunut lukuisiin muutoksiin, ja sopeutuvuus lienee yksi lajityypillisistä ominaisuuksistamme. Tulevissa valtavissa muutoksissa tätä sopeutuvuutta tarvitaan.

Peltonen Taina
Suomen Luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry